

GİRİŞİM SERMAYESİ FONU

Hakan DÜNDAR^(*)

1 - GİRİŞ

Girişim; bir işe girişme, teşebbüs anlamına gelirken, girişimci; ticaret, endüstri vb. alanlarda sermaye koyarak girişimde bulunan kimse, müteşebbis anlamına gelmektedir.¹ Bir girişimci için en önemli unsur ortaya konulacak olan sermayenin tedarikidir. İşte bu noktada girişimcilerin imdadına alternatif bir finansman aracı olan girişim sermayesi yetişmektedir. Diğer adıyla risk sermayesi olan girişim sermayesi ise, girişim sermayedarları tarafından girişimcilerin kullanımına sunulan sermaye olarak tanımlanabilir. Yani gelişme potansiyeli olan veya geliştirmek amaçlı bir fikre sahip ancak finansman sıkıntısı çeken işletmelerin finansmanına yönelik alternatif bir finansman aracıdır.

İşte bu noktada girişimciliğin teşvik edilmesi amacıyla; 6322 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un² 15. maddesi ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na (VUK) eklenen 325/A maddeleri ile, girişim sermayesi fonu ayrılmasına ve bununla bağlantılı olarak 6322 sayılı kanunun 9. ve 36. maddeleri ile ayrılan bu fonun 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu (KVK) ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nda (GVK) matrahtan indirimine ve 34. maddesi ile bu yatırım fonu ve ortaklıklarından elde edilen iştirak kazançlarına ilişkin düzenleme yapılmıştır. Bu makalemizde;

- Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları,
- Girişim Sermayesi Fonu,
- Girişim Sermayesi Fonunun Türk Vergi Mevzuatındaki yeri ve vergisel boyutu

konularına değinilmiştir.

^(*) Vergi Müfettiş Yardımcısı

¹ Türk Dil Kurumu - www.tdk.gov.tr

² 6322 Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun-15.06.2012 tarihli ve 28324 sayılı Resmi Gazete.

2- TANIM

2.1- Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları

Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarının kurucularına ve kuruluş usullerine, paylarının Sermaye Piyasası Kurulu kaydına alınması ve halka arzına, yönetimine ve yöneticilerinde aranacak niteliklere, faaliyet konuları ve portföy sınırlamalarına, kamuyu aydınlatma kapsamında periyodik olarak açıklayacakları bilgilere ilişkin esaslar, Sermaye Piyasası Kurulu'nun Seri: VI, No: 15 "Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği" ile düzenlenmiştir.³

Söz konusu Tebliğin 3'ncü maddesinin (h) bendine göre, Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları (GSYO), kayıtlı sermayeli olarak kurulan ve çıkarılmış sermayelerini esas olarak girişim sermayesi yatırımlarına yönelten ve kanunda risk sermayesi yatırım ortaklığı olarak ifade edilen ortaklıkları ifade etmektedir.

Girişim sermayesi yatırımlarını, temel olarak girişim şirketlerine doğrudan ortak olunması veya dolaylı olarak ortak olunması ve girişim şirketlerinin borçlanma araçlarının satın alınması yani diğer bir ifadeyle girişim şirketlerine kreditor olunması olarak iki başlık altında toplayabiliriz. Girişim şirketlerine doğrudan ortak olunması bu şirketlerin hisse senetlerinin satın alınması anlamındadır. GSYO'lar dolaylı olarak da girişim şirketlerine ortak olabilirler, bu dolaylı ortaklığı yurtiçinde kurulu özel amaçlı şirketler (holdingler) ve girişim sermayesi fonları ile yurtdışında kurulu girişim sermayesi fonları üzerinden gerçekleştirebilirler. Bahsedilen bu dolaylı yapıların ortak özelliği gerek yurtiçinde gerekse yurtdışında kurulsun, faaliyet amaçlarının sadece yurtiçinde kurulu girişim şirketlerine yatırım yapmak olmasıdır.⁴

2.2- Girişim Sermayesi Fonu

Girişim Sermayesi Fonu, Sermaye şirketlerinin Türkiye'de kurulacak girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına sermaye için ve/veya yatırım fonlarının fon alımı için pasifte özel hesapta ayrılan fondur.⁵

Vergi sistemlerinde fonlar ise, vergi matrahlarının sınırlandırılmasını sağlayarak belli faaliyet ve sektörleri teşvik amacıyla kullanıla gelmiştir. Geçmişten bugüne, yatırım indirimi, finansman fonu, yenileme fonu gibi çeşitli fonlar bu amaçla uygulanmıştır. Son olarak, 31.05.2012 tarihli, 6322 sayılı kanunun 15 inci maddesiyle Vergi Usul Kanunu'na eklenen madde 325/A ile yeni bir fon olan ve hem gelir hem de kurumlar vergisi mükelleflerini ilgilendiren "Girişim Sermayesi Fonu" vergi sistemimize girmiştir. Vergi Usul Kanunu'nda yapılan bu düzenlemeye paralel olarak, Gelir Vergisi Kanunu'nun 89 uncu maddesinin birinci fıkrasına eklenen 12 numaralı bent ile ve Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yapılan değişiklikler ile ilgili özel vergi kanunlarında da konuya ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.⁶

6322 Sayılı Kanun ile Vergi Usul Kanunu'na 325/A maddesiyle eklenen ve vergi sistemimize giren girişim sermayesi fonu; hem sermaye piyasasını teşvik yönünden hem de işletmelere vergisel teşvik sağlama yönünden önem arz etmektedir.

³ SPK Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği (Seri: VI, No: 28)-20.03.2003 tarihli ve 25054 sayılı Resmi Gazete

⁴ www.spk.gov.tr

⁵ YAYLA İlyas Emre "6322 Sayılı Kanun Sonrası "Diğer İndirimler" Yeni Müesseseler ve Özellikli Durumlar Vergi Dün-yası-Eylül 2012 Sayı 373

⁶ Dr. TAŞKIN Yasemin "Girişim Sermayesi Fonu " www.alomaliye.com"

3- GİRİŞİM SERMAYESİ FONUNUN VERGİLENDİRİLMESİ

3.1- Vergi Usul Kanunu ve Gelir Vergisi Kanunu Yönünden:

Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 31.05.2012 tarihinde kabul edilen ve 15.06.2012 tarih ve 28324 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren 6322 sayılı “Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un 15’inci maddesiyle, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’na, 325 inci maddeden sonra gelmek üzere “Girişim Sermayesi Fonu” başlığıyla 325/A maddesi eklenmiştir. Söz konusu madde aynen şu şekildedir:

“Girişim sermayesi fonu:

MADDE 325/A- Sermaye Piyasası Kurulunun düzenleme ve denetimine tabi olarak Türkiye’de kurulmuş veya kurulacak olan girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına sermaye olarak konulması veya girişim sermayesi yatırım fonu paylarının satın alınması amacıyla, ilgili dönem kazancından veya beyan edilen gelirden girişim sermayesi fonu ayrılabilir. Bu fon, kurum kazancının veya beyan edilen gelirin %10’unu ve öz sermayenin %20’sini aşamaz.

Girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutarlar pasifte geçici bir hesapta tutulur. Mükelleflerce, fonun ayrıldığı yılın sonuna kadar girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına veya girişim sermayesi yatırım fonlarına yatırım yapılmaması halinde, zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler gecikme faizi ile birlikte tahsil edilir.

Bu fon; amacı dışında herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledilmesi, işletmeden çekilmesi, ortaklara dağıtılması, dar mükelleflerce ana merkeze aktarılması veya işin terki, işletmenin tasfiyesi, devredilmesi, bölünmesi ya da girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin veya girişim sermayesi yatırım fonu katılma paylarının elden çıkarılmasından itibaren altı ay içinde bu maddede belirtilen amaçla yeniden kullanılmaması halinde, bu işlemlerin yapıldığı veya sürenin dolduğu dönemde vergiye tabi tutulur.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.”

Yapılan düzenlemeyle özet olarak:

- Türkiye’de kurulacak olan girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına ve fonlarına sermaye olarak konulması veya bu fon ve ortaklıkların paylarının satın alınması amacıyla, beyan edilen gelirin veya kurum kazancının %10’unu ve öz sermayenin %20’sini geçmemek şartıyla, ilgili dönem kazancından veya beyan edilen gelirden girişim sermayesi fonu ayrılabilmesine imkan getirilmiştir.

- Yapılan düzenlemeye göre, ayrılmış olan girişim sermayesi fonu pasifte geçici bir hesapta tutulacak ve ayrıldığı yılın sonuna kadar girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına veya girişim sermayesi yatırım fonlarına yatırım yapılmaması halinde, zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler gecikme faiziyle birlikte ödenecektir.

- Düzenlemede fonun pasifte geçici bir hesapta tutulmasının öngörülmesi, fonun sadece bilanço esasına göre defter tutan mükellefler tarafından ayrılabilceğini göstermektedir. Öte yandan, Gelir Vergisi Kanunu’nun 89 uncu maddesinde yapılan değişiklikle, girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutarların beyan edilen gelirin %10’unu aşmayan kısmının, beyan edilen gelirden indirilmesi öngörülmüştür. Bu iki düzenleme birlikte değerlendirildiğinde; bilanço esasına göre defter tutanların fon ayırabileceği, ayrılan fonun ise gelirin türüne bakılmaksızın beyan edilen gelirin toplam tutarının % 10’u ile sınırlı olduğu anlaşılmaktadır.⁷

⁷ DİKMEN Mustafa Burçin-“ Vergi Usul Kanunu’na 6322 Sayılı Kanunla Eklenen Yeni Bir Müessese:Girişim Sermayesi Fonu” Vergi Dünyası-Temmuz 2012 Sayı 371

- Bu fon amacı dışında herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledilirse, işletmeden çekilirse, ortaklara dağıtılsa, dar mükelleflerce ana merkeze aktarılsa, iş terk edilirse, işletmenin tasfiyesine karar verilirse, devredilirse veya bölünürse; Girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin veya girişim sermayesi yatırım fonu katılma paylarının elden çıkarılmasından itibaren 6 ay içinde yeniden kullanılmaması hallerinde, bu işlemlerin yapıldığı veya sürenin dolduğu dönemde vergiye tabi tutulacaktır.

Örnek: Hesap dönemi takvim yılı olan (X) A.Ş.'nin 2012 yılı dönem sonu öz sermayesi 800.000 TL olup, şirket 2012 yılında 170.000 TL kazanç elde etmiştir. Şirketin ayrıca, 30.000 TL kanunen kabul edilmeyen gideri, istisna kapsamında 50.000 TL serbest bölge kazancı, 20.000 TL yatırım indirimi tutarı ve 2011 yılından 30.000 TL geçmiş yıl zararı bulunmaktadır.

Şirket beyan edilen gelirin $[170.000 + 30.000 - 50.000 - 30.000 - 20.000 = 100.000]$ %10'u olan 10.000 TL'yi girişim sermayesi fonu olarak ayırarak özel bir fon hesabına almıştır. Bu durumda, (X) A.Ş. beyan edilen gelirin %10'unu ve dönem sonu öz sermayesinin %20'sini aşmayacak şekilde ayırdığı girişim sermayesi fonunu, 25/4/2013 tarihine kadar vereceği 2012 yılı kurumlar vergisi beyannamesinde indirim konusu yapabilecektir. (X) A.Ş.'nin 2013 yılı sonuna kadar ayırmış olduğu 10.000 TL fon tutarıyla girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına veya girişim sermayesi yatırım fonlarına yatırım yapmaması halinde, indirim konusu yaptığı 10.000 TL fon tutarı nedeniyle eksik tahakkuk ettirilen $(10.000 \times \%20)$ 2.000 TL vergi, gecikme faizi ile birlikte tahsil edilecektir.⁸

3.2- Kurumlar Vergisi Yönünden

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 5 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (d) bendi uyarınca, girişim sermayesi yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançları kurumlar vergisinden istisna edilmiştir. KVK'nın 15 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında girişim sermayesi yatırım fonları veya ortaklığı kazançlarından, dağıtılsın veya dağıtılmasın, kurum bünyesinde %15 oranında vergi kesintisi yapılacağı hükme bağlanmış, 2009/14594 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bu kazançlar üzerinden yapılacak olan (bu kazançlar dağıtılsın dağıtılmasın) stopajın oranı %0 olarak belirlenmiştir.

7 Seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği Taslağı'nda⁹ konuyla ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Taslağın 6. bölümü ile 1 Seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'ne "10.4. Girişim sermayesi fonu" bölümünün eklenmesi öngörülmektedir. Tebliğ taslağındaki açıklamalar özetle aşağıdaki gibidir.

- Girişim sermayesi fonunun indirim konusu yapılabilmesi için, ayrılan fon tutarının ilgili yılın kurumlar vergisi beyannamesinde ayrıca gösterilmesi gerekmektedir.

- İndirim tutarının tespitinde beyan edilen gelir olarak ticari bilanço kâr veya zararına kanunen kabul edilmeyen giderler eklenmek ve geçmiş yıl zararları ile varsa tüm indirim ve istisnalar düşülmek suretiyle bulunan tutar [**Ticari bilanço kârı (zararı)+kanunen kabul edilmeyen giderler-geçmiş yıl zararları-tüm indirim ve istisnalar**] dikkate alınacaktır.

- Vergi Usul Kanununun 325/A maddesine göre girişim sermayesi fonu ilgili dönem kazancından ayrılacağından, pasifte özel bir fon hesabına alınacak tutar hesap dönemi sonu itibarıyla tespit edilebilecektir.

⁸ Örnek 7 Seri No'lu Kurumlar Vergisi Tebliğ taslağında yer almaktadır.

⁹ http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/Tebliğler/Taslaqlar/kurtebserno7_11092012.htm

- Fon hesabına alınma işleminin, izleyen hesap döneminin başından itibaren kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği tarihe kadar yapılması gerekmektedir. Dolayısıyla geçici vergilendirme dönemlerinde fon ayrılması ve indirim uygulamasından yararlanılması mümkün değildir.

- İndirim konusu yapılacak tutarın tespitinde, her yıl girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutarlar ayrı ayrı dikkate alınacak, önceki yıllarda ayrılan fon tutarları için tekrar indirim uygulanmayacaktır. Ancak, ayrılan toplam fon tutarı hiçbir suretle öz sermayenin %20'sini aşamayacaktır. Tebliğ taslağında göre hesaplamada dönem sonu öz sermaye tutarı esas alınacaktır.

- Fonun ayrıldığı yılın sonuna kadar GSYO'larına ve fonlarına yatırım yapılmakla birlikte, girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutarlar için gerekli şartlar ihlal edilirse; bu işlemlerin yapıldığı veya sürenin dolduğu dönemde diğer kazançlarla ilişkilendirilmeksizin fonun vergiye tabi tutulması gerekmektedir. Dolayısıyla, bu fon tutarları, beyan edildiği döneme ilişkin dönem zararı, geçmiş yıl zararları, indirim ve istisnalar ile ilişkilendirilmeksizin vergilendirilecektir. Yani söz konusu tutarın tamamından kurumlar vergisi oranında vergi hesaplanacaktır. Şartların ihlali gibi durumlarda, sadece girişim sermayesi fonu hesabında tutulan ve önceki yıllarda indirim konusu yapılan tutarlar vergiye tabi tutulacak olup daha önce beyannamede indirim konusu yapılan tutarlar bakımından ise herhangi bir işlem yapılmayacaktır.¹⁰

İştirak kazançları istisnası KVK'nin 5/1-a maddesinde düzenlenmiş olup, 6322 sayılı kanun ile *"Tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine katılımlarından elde ettikleri kazançlar (Fonların katılma belgeleri ile yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kar payları hariç)"* şeklinde olan (a) bendinin (1) numaralı alt bendi, parantez içi hüküm kaldırılmak suretiyle değişikliğe uğramıştır. Ayrıca, (a) bendine (3) numaralı alt bent ve çerçeve hüküm eklenmiştir: *"3) Tam mükellefiyete tabi girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde ettikleri kâr payları.*

Diğer fon ve yatırım ortaklıklarının katılma payları ve hisse senetlerinden elde edilen kâr payları bu istisnadan yararlanamaz."

Yapılan bu düzenleme ile münhasıran tam mükellefiyete tabi girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları iştirak kazançları istisnasına tabi tutulmuştur. Bunun haricinde kalan fon ve yatırım ortaklığı iştirakinden elde edilen kazançlar için önceki durum devam ettirilmek suretiyle bu kazançlar istisna dışı bırakılmıştır. Bu düzenleme ile girişim sermayesi fon ve ortaklıklarından elde edilen iştirak kazançları istisna kapsamına alınmıştır.

4- SONUÇ

6322 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 15. maddesi ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na eklenen 325/A maddesi ile vergi sistemimize giren ve işletmeler açısından önemli vergisel avantajlar getiren Girişim Sermayesi Fonu, hem Gelir Vergisi Kanunu hem de Kurumlar Vergisi Kanunu'nda yapılan değişikliklerle işletmelerin vergiye tabi gelirlerinin belirlenmesinde önemli bir teşvik niteliği kazanmıştır. Gelir Vergisi

¹⁰ KAPLAN Ersin "Girişim Sermayesi Fonu ve Vergilendirilmesi" Vergi Dünyası-Ekim 2012 Sayı 374

Kanunu'na göre, 'Girişim Sermayesi Fonu' beyanname üzerinden indirim konusu yapılabilirken, Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre yurtiçi iştirak kazançları istisnası kapsamında değerlendirme yapılarak, bu kapsamda elde edilen kar payları vergiden istisna edilmiştir.

Girişim sermayesi fonu, işletmeler açısından önemli vergisel avantajlar getirirken gelecekte de işletmeleri önemli ölçüde teşvik edecek niteliktedir. Yapılan düzenlemeyle birlikte girişim sermayesi fonu ayıran işletmeler bir yandan vergisel teşvikler yoluyla desteklenirken, diğer yandan girişim sermayesi yatırım fonu ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları da kendilerine aktarılan fonlar vasıtasıyla yeni kurulacak işletmeleri ve yeni fikirleri destekleyeceklerdir. Ayrıca, ortaya atılacak yeni yatırım fikirlerinin de desteklenecek olması, girişimcileri de yeni fikirler geliştirme yönünde teşvik edecektir. Bu gelişmeler ise, işletmecilik anlayışını da değiştirerek, güçlü bir sermaye yapısı ile beraber uluslararası alanda rekabet gücünü artırıcı yönde sonuçlar doğurabilecektir.

Girişim Sermayesi Fonundaki olası değişiklikler dolayısıyla tebliğ taslağının yürürlüğünün takip edilmesi faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu
- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu
- 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- Türk Dil Kurumu - www.tdk.gov.tr
- 6322 Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun-15.06.2012 tarihli ve 28324 sayılı Resmi Gazete.
- DİKMEN Mustafa Burçin-“ Vergi Usul Kanunu'na 6322 Sayılı Kanunla Eklenen Yeni Bir Müesseye: Girişim Sermayesi Fonu” Vergi Dünyası-Temmuz 2012 Sayı 371
- Dr. TAŞKIN Yasemin “Girişim Sermayesi Fonu ” www.alomaliye.com”
- http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/Tebliğler/Taslaklar/kurtebserno7_11092012.htm
- KAPLAN Ersin “Girişim Sermayesi Fonu ve Vergilendirilmesi” Vergi Dünyası-Ekim 2012 Sayı 374
- SPK Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği (Seri: VI, No: 28)-20.03.2003 tarihli ve 25054 sayılı Resmi Gazete
- www.spk.gov.tr
- YAYLA İlyas Emre “6322 Sayılı Kanun Sonrası “Diğer İndirimler” Yeni Müesseseler ve Özellikli Durumlar Vergi Dünyası-Eylül 2012 Sayı 373